

DISKRIMINACIJA DJECE PO MJESTU ROĐENJA: ODGOJITELJI I RODITELJI IZ SVOG DŽEPA PLAĆAJU VRTIĆ POTREPŠTINE

Objavljeno: 05.10.2023

„Bez brige, tete u vrtićima će vam same reći što im nedostaje“, odgovor je jedne majke drugoj na forumu gdje razmjenjuju iskustva i savjete o tome što donirati dječjem vrtiću. Razgovori su to koje je depresivno i poražavajuće pratiti jer objelodanjuju našu realnost: a ta je da dio vrtića nema ni osnovne higijenske potrepštine. Kada je prije pet godina tadašnji zagrebački gradonačelnik **Milan Bandić** „poklonio“ gradskim vrtićima papuče za djecu, odgojitelji, roditelji i sindikati bili su uglavnom zgroženi: na papuče koje djeca ionako već posjeduju – a ove vjerojatno ni neće koristiti jer su ih od prijave do dobivanja prerasli – potrošilo se tri milijuna kuna, dok istovremeno nedostaje osnovnih stvari. Apelirali su da im trebaju nove igračke, zdraviji obroci i ulaganje u infrastrukturu, a ne papuče.

Dosadašnji način financiranja vrtića značio je diskriminaciju djece po mjestu rođenja

Financiranje vrtića u Hrvatskoj *do sada* (objasnit ćemo dalje u tekstu) odvijalo se kroz decentraliziran sustav u kojem je financiranje prepušteno jedinicama lokalne samouprave. Zbog toga su i sredstva koja se izdvajaju različita, što je **Katarina Turković Gulin, predsjednica udruge SIDRO**, nazvala „diskriminacijom djece prema mjestu rođenja“ – naime, ovakav način financiranja utječe na kvalitetu ishrane, grijanje, toplu vodu, opskrbljenost higijenskim potrepštinama i potrošnim materijalima... A budući da sredstva koja vrtići dobivaju iz lokalnih proračuna nisu dovoljna ili kasne, odgojitelji moraju „ušičariti“ ili „potiho moliti“ roditelje da sami donesu osnovni pribor u vrtić: bilo da je riječ o materijalu za rad, poput bojica, papira i igračaka, ili higijenskim potrepštinama, poput wc papira, sapuna i ručnika za brisanje ruku.

Problem je to koji traje već godinama, a tim je veći jer su se na njega mnogi navikli. Bivši gradonačelnik Zagreba Milan Bandić svojedobno je na upit medija zašto u zagrebačkim školama nema papira i sapuna [odgovorio u svom stilu](#): „Ja sam se prao u lugu od drveta. I bio sam zdraviji nego danas i mlađi. Prijedimo na lug. Prat ćemo ruke lugom. Ne u zagrebačkim školama, ali doma sam prešao na lug. Nabavljam ga sa sela i perem ruke lugom.“ Pritom je

optužio novinare da su krivi za situaciju jer ni od čega rade priču. Da li je to priča ni iz čega, ili ima vatre tamo gdje ima dima, objasnile su nam same odgojiteljice.

Ana (34) je jedna od odgojiteljica s kojom smo razgovarali o situaciji u vrtićima. Opisuje kako je konkretno njen vrtić od grada dobivao sapun, papirnate ručnike i wc papir, ali je nedostajalo novaca za puno drugih stvari. „Njih smo donosili mi odgojitelji i roditelji: plastične čaše jer su praktičnije, vlažne maramice, papirnate maramice, pelene koje stavljamo u ormariće... Velik problem je bio nedostatak papira za crtanje, printera, materijala...“

Foto: [Aaron Hines](#), RawPixel

„Nekad se ta didaktika redovito kupovala“, prisjeća se njena kolegica Zrinka (50). „No onda se u jednom periodu to pokazalo nedostatnim i okrenulo se roditeljima. Tražila se i njihova participacija. Vrtići više nemaju novaca za čaše, ručnike, vlažne maramice, zdravu prehranu... Mlade kolegice koje nam dolaze u vrtić ostaju šokirane. Da bi uredile prostorije znaju potrošiti po 500-600 kuna iz svog džepa.“

Antonija (60) Dubravka (56) potvrđuju da su odgojitelji zaista, kako kažu, „ljudski hrčci“. „Moj muž me uvijek zna pitati: mogu li ovo baciti u smeće ili ti treba? A moja djeca su mi jednom, dok sam ih kao male šetala po kvartu i skupljala jesensko lišće za svoj vrtić, rekla: Mama, daj nemoj skupljati po našem kvartu, vidjet će nas ljudi“, smije se Antonija. Dubravkin muž ju je također znao pitati „Dobro, ima li nešto što ti nećeš odnijeti iz ove kuće?“. Sve što može biti potrebno, odgojitelji uzimaju i nose u vrtić, tvrdi. Puno materijala za igru i uređenje prostorija skupljaju i izrađuju sami, često i u slobodno vrijeme kod kuće.

„Kad god bih otišla negdje, bilo na more ili kod nekog u goste, skupljala sam stvari – čepove, kartone, papire, lišće, kamenčiće, igračke... I to dovlačila u vrtić. Nama odgojiteljima ništa nije smeće“, govori Ana kroz smijeh. „Sada i sama imam djecu u vrtiću. Njihove odgojiteljice su odmah rekle: ako imate papira, pa makar starog, molimo vas da nam donesete. Iako više ne radim u struci, u meni je još uvijek taj mozak odgojitelja. Naprimjer, vidim doma hrpu plastičnih žličica i pomislim: 'hm, pitat ću sutra u vrtiću da li im trebaju žličice.'“

„Prostori nisu opremljeni, imamo stari namještaj i stare objekte. Mi se moramo modernizirati i ponekad poslati neki video materijal roditeljima, ne možemo dozvoliti da nas digitalizacija zaobiđe. Ali sve to radimo sa svojih telefona i kompjutera“, objašnjava Zrinka. „I ravnatelj se često na perfidan način ucjenjuje. Bilo je primjera da se nije davala u pisanom obliku naredba da se moraju upisati djeca u prekomjernom broju, već bi ravnatelj upisao onoliko koliko ide prema DPS-u. Onda dođe u grad na sastanak i dobije jezikovu juhu ili ga se ucijeni s dobivanjem novaca za didaktiku, obnovama sprava u vrtiću i sl. ako ne upiše toliko i toliko djece. Oni su tu nemoćni. A u svakom slučaju, na gubitku su djeca.“

Grad Zagreb troši novac na najam neprikladnog prostora za vrtiće umjesto da izgradi nove

Osim nedostatka potrošnog materijala i didaktičkih igračkica, velik problem su i dotrajale zgrade, igrališta u lošem stanju te slaba ulaganja u vrtićke objekte, ističu odgojitelji, sindikati i udruge. „Godinama se govori kako će se graditi vrtići, ali razvoj grada i pogotovo okolnih naselja – stambenih blokova i zgrada – ne prati izgradnja vrtića“, nastavlja Zrinka. „Drugi problem koji se nameće jest taj da su mnogi vrtići, još od doba socijalizma, smješteni po stambenim objektima.

To nisu planski građeni objekti već prenamijenjeni objekti. E sad, s obzirom na nedostatak prostora, ti vrtići su i dalje u funkciji. Problem je što takvi vrtići nemaju prostor kakvog imaju centralni vrtići: koji je ograđen, o kojem brinu spremačice... Djeca se tako često igraju u obližnjem parku koji je javna površina. Tu se može dogoditi da se dijete poreže, a bilo je i slučajeva gdje su djeca bila u kontaktu s infektivnim otpadom – i tko je prvi tu kriv? Odgojitelj. Mi ne možemo na takvim javnim površinama garantirati da se nešto neće dogoditi. Dijete u travi može naći iglu ili staklo, u park može doći osoba koja se neprimjereno ponaša i pravi probleme... Vrtići bi trebali biti planski građeni objekti koji imaju otvoren i ograđen prostor za boravak na zraku, koji se može donekle kontrolirati.“

Foto: [PeakPX](#)

Sjetimo se samo primjera vrtića u Rijeci gdje su djeca jasličke dobi bila smještena u samom potkrovlju zgrade. Ili Gornje Dubrave u kojoj je netko od stanara iznajmljivao sobu usred jaslaca. Naime, u zgradi vrtića nalazio se [privatan stan privatnog vlasnika koji ga je putem oglasnika iznajmljivao trećim osobama](#). Da sve bude bizarnije, neki roditelji su pritom izjavili kako je „bilo bolje dok je u stanu živjela baka Jelena“, jer je onda jedina briga bila što djeca moraju hodati na prstima da ju ne probude. Vlasnica stana u svoju obranu izjavila je kako je između ostalog, nudila gradu da otkupi stan, no da nikad ništa nisu htjeli. „Život ide dalje, ja ne mogu njih čekati“, objasnila je svoju odluku da na kraju iznajmi stan.

„Ono za što smo se borili u sindikatu jest to da se rade montažni vrtići koji su vrlo brzo gotovi i jeftiniji su. U Švedskoj to funkcionira. Mi s ovim vrtićima u stambenim zgradama imamo situaciju da Grad Zagreb za njih plaća najam prostora – zamisli koliko novaca grad Zagreb izdvaja kada već više od 30 godina troši na najamninu i na koliko vrtića po gradu. Bilo bi zanimljivo saznati taj podatak, no do njega nismo uspjeli doći. Mogli smo samo od tog najma podići nekoliko novih vrtića“, opisuje Zrinka. No, primjera radi, [izvještavalo se kako samo za vrtić na Jakuševcu Grad Zagreb unajmljuje prostor jedne privatne tvrtke i za to mjesečno izdvaja oko 100.000 kuna](#). „Kad su upisi digne se halabuka, tema je aktualna 4-5 dana i sad doviđenja, više se o tome ne govori. Roditelji koji su se bunili i na kraju uspjeli dobiti mjesto više se neće buniti.“

Nada da će uključivanje države u financiranje vrtića promijeniti stvari nabolje

Za kraj, vratimo se na onaj dio gdje su se vrtići *do sad* financirali iz lokalnog proračuna. Naime, od ove godine država se po prvi put, i mnogi bi rekli – konačno, uključuje u financiranje vrtića. Planirano sufinanciranje cijene smještaja u dječji vrtić kretat će se od postotnog udjela od 6,25 posto do 50 posto ovisno o indeksu razvijenosti jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave. Uredba bi trebala utjecati na povećanje prihvatljivosti programa ranog predškolskog odgoja i obrazovanja jer bi se cijena kojom roditelji sufinanciraju vrtić za dijete trebala umanjiti, a ovo bi moglo i pozitivno utjecati na povećanje obuhvata djece starije od tri godine.

„Uključivanje države u financiranje vrtića je jako važno za manje lokalne zajednice i sredine koje imaju male proračune. Jer, koliko god govorili o problemima u zagrebačkim vrtićima, oni i dalje super funkcioniraju u odnosu na mnoge vrtiće u manjim mjestima“, podsjeća Zrinka. „Svaki roditelj bi trebao moći upisati svoje dijete u vrtić i to bi trebao biti normalno. I kamo sreće da su vrtići besplatni za sve. Te razlike su jako velike. Nije u redu da jedan roditelj plaća jedan iznos u jednom mjestu, a drugi u drugom mjestu plaća šest puta veći iznos. Žalosan je i da su plaće

odgojitelja u Hrvatskoj različite. U Dalmaciji su manje nego u Zagrebu, božićnicu neki vrtići u Slavoniji ni nemaju, plaće se razlikuju i do dvije tisuće kuna.“

Ana ističe kako veći dio njenih kolegica s faksa danas ne radi u struci, a Zrinka kako je četvero mladih kolegica iz njenog vrtića otišlo raditi u Njemačku. „Tamo ne trebaju razmišljati da iz vlastitog džepa moraju uzeti 100 kuna i kupiti kutije za igračke za vrtić.“

Objavu ovog teksta podržala je Agencija za elektroničke medije, putem Javnog poziva za ugovaranje novinarskih radova u elektroničkim publikacijama u 2023. godini.

Naslovna fotografija: [United Nations](#)/Radnička prava

Tekst napisao/la:

[Lidija Čulo](#)

TAGOVI:

[djeca](#) [sindikati](#) [radnice](#)

VEZANI ČLANCI

< >

„Kad se sagnem po dijete u jaslicama, ne uspravljam se dok ne ode u školu“: Odgojiteljice o bolestima,

Vrtić nije čudesna mašina za odgoj djece: Odgojitelji trebaju suradnju roditelja, no neki s vrata viču „Dajte

Tko ovakve odgojitelje ima, za budućnost Njemačke ne treba brinuti

Preporučite članak: